

Rahvusvaheline majandusintegratsioon

Tänapäeval kuulub enamus maailma riikidest erinevatesse regionaalsetesse ühendustesse. Regionaalsed ühendused on muutunud järjest suuremaks ning omavad maailma majanduses järjest olulisemat rolli. Üks selline regionaalse majandusühenduse näide ongi Euroopa Liit.

Põhjus, miks tekib rahvusvaheline majandusintegratsioon ning riigid integreeruvad regionaalseteks majandusühendusteks seisneb vaba kaubandusega kaasnevas majanduslikus kasus. Kaubanduspiirangutest loobumine alandab kaupade vahetamisega seotud tehingukulusid ning selle läbi ka kaupade hinnataset tarbijate jaoks. Suurenenud konkurentsi tulemusena tekib samuti surve hindade alandamiseks, mis omakorda sunnib ettevõtteid otsima uusi lahendusi ning soodustab seeläbi innovatsiooni. Suur siseturg võimaldab ettevõtetel kasu saada läbi mastaabiefekti kasutamise tootmises ning olla konkurentsivõimelisem. Kapitali ja tööjõu vaba liikumine võimaldab lõpptulemusena ühtlustada tootmistegurite hinnad erinevate piirkondade vahel ning viia majandusliku konvergensini.

Rahvusvahelise majandusintegratsiooni vormid

Rahvusvaheline majandusintegratsioon on dünaamiline protsess, mis läbib oma arengus mitmed vormid.

Tavaliselt saab majandusintegratsioon alguse enamsoodustus tollikokkulepete sõlmimisega vähemalt kahe riigi vahel. Kokkuleppe sõlminud riikide vahel kehtivad madalamad tariifid vastastikusel kaubavahetusel võrreldes tariifidega, mis on kehtestatud kaupade vahetusele kolmandate riikidega.

Edasi võib eristada erinevaid majandusliku integratsiooni tasemeid, mis erinevad üksteisest eelkõige integratsiooniprotsesside ulatuse poolest.

- Vabakaubanduspiirkond on riikide vaheline kokkulepe, mille kohaselt kaotatakse vastastikusel kaubavahetusel rahalised ja koguselised kaubandustõkked ehk loobutakse tollitariifidest ja kvootidest leppe sõlminud riikide vahel. Samas säilitab iga vabakaubanduspiirkonna riik oma tollitariifid ja muud regulatsioonid kolmandate riikide suhtes.

- Tolliliidu puhul toimub lisaks kaubandustõkete kaotamisele ka väliskaubanduspoliitika harmoneerimine ja ühtsete kaubanduspiirangute (tariifid, kvoodid) kehtestamine kolmandatele riikidele. Rahvusvahelistel läbirääkimistel kaubavahetust ja tariife puudutavates küsimustes osalevad tolliliidu liikmed ühe isikuna.
- Ühisturg toob lisaks eelnevale kaasa liikmesriikide vahelise tootmistegurite vaba liikumise ehk kapitali ja tööjõu vaba liikumise.
- Majandusliit riikide vahel eeldab lisaks ühisturule ka fiskaalpoliitika harmoneerimist. Fiskaalpoliitika harmoneerimise puhul tuleb rõhutada eelkõige just maksumäärade harmoneerimist.
- Rahaliit tähendab riikide grupi poolt ühise raha sisseseadmist. Rahaliidu loomine tähendab ühtlasi ka vajadust formeerida tsentraalne rahapoliitika institutsioon, mis määrab rahapoliitika kogu rahaliiduga ühinenud riikide grupile.
- Täielik majanduslik liit ehk poliitiline liit eeldab liitu ühtse majanduspoliitikaga ja rahvusvahelistel läbirääkimistel kõikides majandusküsimustes ühe isikuna esinemist. Sisuliselt tähendabki see ühtlasi ka poliitilist liitu.

Tabel 1 Majandusintegratsiooni vormid

	Vabakaubanduspiirkond	Tolliliit	Ühisturg	Majandusliit	Rahaliit	Poliitiline liit
Tolliliste ja koguseliste kaubanduspiirangute puudumine	jah	jah	jah	jah	jah	jah
Ühtne väliskaubanduspoliitika		jah	jah	jah	jah	jah
Tootmistegurite piiranguteta liikumine			jah	jah	jah	jah
Maksumäärade harmoneerimine				jah	jah	jah
Ühisraha					jah	jah
Ühtne majanduspoliitika						jah

Tänane Euroopa Liit on oma ligi kuuekümnepäevase ajaloo jooksul läbinud erinevad majandusintegratsiooni vormid ja jõudnud peale Maastrichti lepingu jõustumist 1993.aastal ühisturu käivitumiseni. Osaliselt on jõutud kaudsete maksude harmoneerimiseni ning seitsmeteistkümnepäevase liikmesriigi poolt ka ühisraha kasutuselevõtule.